„ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 54-lea | 16 Pagini | EXEMPLARUL { In România: 5 lei / In străinătate: 6 lei | 16 Pagini | Nr. 203 Luni 26 Iulie 1937

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

DESVOLTAREA MARINEI NOASTRE COMERCIALE FLUVIALE

Ziarele din Praga și din Belgrad s'au ocupat în ultimul timp de colaborarea statelor din Mica Înțelegere, în legătură cu dezvoltarea navigațiunii pe Dunăre impusă de interesele lor economice.

Ziarul „Novosti" din Belgrad constată că dintre toate țările Micii Înțelegeri, Iugoslavia dispune de cele mai multe și solide vase. Flota cehoslovacă dunăreană, cu toate că e cea mai tânără, dispune de trei vase de pasageri, zece remorchere, patru șlepuri, șase vase cu motor, trei remorchere cu motor, 139 motoare-remorchere și nouă tancuri; iar, ca să sporească acest parc, guvernul din Praga a hotărît să pună la dispoziție 50 milioane de coroane pentru construirea câtorva vase motoare și remorchere tip modern și repararea vaselor vechi.

Dacă luăm în seamă tonajul total al vaselor de diferite categorii ce circulă pe Dunăre, Mica Înțelegere dispune de un tonaj mai mic față de cel al societăților de navigație germane, austriace, franceze, ungare, olandeze, grecești ș. a.

Interesele economice ale Micii Înțelegeri impun, deci, strânsa lor colaborare și în chestiunile ce privesc organizarea și dezvoltarea mijloacelor de comunicație pe Dunăre, în așa fel, în cât parcul lor de vase să fie superior tonajului parcului celorlalte state străine.

România, cu toate că are la dispoziție calea navigabilă a Dunării, dela Baziaș până la Marea Neagră, pe o lungime de 1072 km., parcul flotant al marinei sale comerciale este foarte modest.

Până la 1934, — după datele statistice publicate de Regia autonomă a porturilor și a comunicațiilor pe apă, — noi dispuneam de 24 vase de călători pentru maximum 8070 pasageri, cu un tonaj net de registru, 4.315; 110 remorchere, 76 șalupe, 5 șlepuri-motoare, 48 tancuri, 574 șlepuri și șalande și alte vase mici necesare serviciilor porturilor.

Dela 1934 până azi, parcul nostru fluvial de vase a sporit cu vasul de pasageri „Regele Carol II", care prin tonaj, viteză și confort, este cel mai mare și elegant de pe Dunăre și alte vase de transport.

Totuși, suntem departe încă de a dispune de un parc corespunzător intereselor economice și turistice ale României Mari. Față de sforțările și sacrificiile ce le fac celelalte două state vecine și aliate — Iugoslavia și Cehoslovacia — pentru desvoltarea mijloacelor lor de comunicație pe Dunăre, noi trebue să dăm o deosebită atenție marinei comerciale fluviale.

Actualele vase de pasageri ce fac serviciul între Brăila-Galați-Sulina-Vâlcov, Galați-Turnu Severin și Turnu Severin-Baziaș, sunt vechi și lipsite de confortul necesar.

Ele urmează să fie înlocuite cu tipuri moderne și rapide.

De asemenea avem nevoe de motoare-remorchere și tancuri. Am putea atrage apoi un număr considerabil de turiști în regiunea Cazanelor și a Deltei Dunării, dacă am dispune de vase mai confortabile în sectorul Turnu-Severin-Baziaș și de șalupe speciale pentru navigațiune în micile canaluri și viroage din interiorul Deltei.

MÂNĂSTIREA CĂLDĂRUȘANI

Foto arh. ALEX. PETIT

M. S. Regele Carol II a luat dejunul cu Suveranii Angliei

Londra, 23 (Rador). — M. S. Regele Carol II al României a luat azi dejunul la Buckingham Palace cu M. S. Regele George VI al Angliei și cu M. S. Regina Elisabeta.

Bruxelles, 23 (Rador). — M. S. Regele Carol II al României va sosi incognito la Bruxelles Luni, venind de la Londra.

Furtună violentă în județul Satu-Mare

Trăznetul a făcut multe pagube

Satu-Mare, 22 Iulie

Marți, 20 Iulie, s'a abătut asupra unor regiuni din județul Satu-Mare o puternică furtună, însoțită de manifestațiuni electrice.

Astfel, în comuna Arded, unde n'a mai căzut nici un strop de ploaie din ziua de 16 Aprilie, trăznetul a lovit o șură a locuitorului Ștefan Merc, care a ars complet.

La Viile-Satu-Mare, a fost trăznită șura locuitorului Gh. Stander, care în scurt timp a fost prefăcut în scrum.

In apropierea orașului Satu-Mare, tot din cauză trăznetului, s'au aprins ierburile de pe câmp.

Pe la ora 3 după amiază în momuna Turț, s'a abătut o puternică furtună însoțită de fulgere și trăznete, unul căzând pe gospodăria săteanului Vasile Haiduc.

In fața gospodăriei, cuprinsă de flăcări, s'au adunat în grabă toți locuitorii, însă nimeni n'a dat o mână de ajutor pentru stingerea focului.

Credința — foarte rea, și desigur greșită, — a locuitorilor din aceste părți, este că focul de trăsnet nu se stinge până nu mistuie tot ce a lovit.

Intâmplarea a făcut ca, în ziua aceia, în comună să se ție mai multe întruniri politice. Și în aceias zi au sosit mai mulți escursioniști.

Pe când se aflau la masă, escursioniștii au fost anunțați de cele întâmplate.

Imediat d-nii Ioan Ursu, ajutor de primar din Satu-Mare; Liviu D. Sălăgeanu, publicist și ziarist din Cluj; Nicolae Coroi și Dragoș Vasile, primpretorul plășii Ugocea — ca oameni luminați și inimoși — au alergat la fața locului.

Datorită lor, focul care amenința să distrugă gospodăriile celorlalți săteni, a fost localizat.

In fața acestui curaj, sătenii au prins și ei inimă și, ajutați de jandarmi, au reușit să stingă focul complet.

A ars numai acoperișul gospodăriei și o parte din perete. Pagubele se ridică la 30 mii lei.

După înăbușirea focului, sătenii s'au prezentat în fața escursioniștilor, mulțumindu-le călduros pentru curajul cu care au lucrat timp de 2 ore pentru salvarea gospodăriilor, văzând cât de greșită e credința de prin partea locului, că focul de trăsnet nu se stinge.

SCRISORI DIN LONDRA

EXERCIȚII INTERESANTE

de AUGUR

Londra, Iulie

Am avut, acum câteva zile, în jurul coastelor noastre, exerciții foarte interesante. O puternică escadră reprezenta forțe inamice, care se apropiau de coasta Atlanticului, spre a ataca porturile noastre, la intrarea Canalului Mânecii. Apărarea era constituită de flotile de submarine și de torpiloare și de escadrilele de avioane de recunoaștere și de bombardament detașate de armata aeriană. Porturile erau protejate de o artilerie antiaeriană. S'au publicat în presă descrieri amănunțite ale acestor exerciții. Bazându-ne pe ele, și fără a dezvălui nici un amănunt secret, putem constata că arma aeriană e aceea care a dominat manevrele. S'a demonstrat că, în practică, e imposibil, pentru flota de război inamică, de a se apropia de coastele noastre, fără a fi descoperită de avioanele de recunoaștere, care exercită asupra mării o observație continuă pe o rază de câteva sute de km. în larg. Trebuie să se facă excepție numai pentru cazuri de adevărată furtună, care împiedică avioanele de recunoaștere de a naviga și care, ajutată de întunericul nopții, dă posibilitatea unei incursiuni rapide pentru bombardarea porturilor.

Deasemenea, pare bine stabilit, că flota de război odată descoperită, poate fi ținută sub observație neîntreruptă, un timp destul de lung, spre a permite sosirea escadrilelor de bombardament care să execute un atac în massă împotriva vaselor mai dinainte desemnate. In timpul ultimelor exerciții, de pildă, arbitrii au dat drept scufundate marile vase port-avioane, asupra cărora s'a concentra bombardamentul avioanelor venite din numeroase părți ale uscatului. Totuși, aceste vase transportau avioanele care, la un moment dat, trebuiau să fie lansate, spre a ataca cu bombele lor porturile militare. Armata de uscat, putând comanda un număr de aparate superior, detașamentelor întotdeauna limitate de care dispune o flotă de război, rezultă că arma aeriană ocupă azi un loc foarte important în războiul pe mare. Amiralii sunt nevoiți să-și schimbe concepția despre strategia și tactica navală. Și aceasta e, în special, adevărat, în ce privește mările strâmte, cum e Mediterana, unde flotele de război nu pot literalmente să se miște, fără să fie descoperite de aparatele de recunoaștere aeriene.

Mai mult ca oricând, convingerea noastră e făcută. Marea rută a comunicațiilor Marei Britanii cu imperiul trece prin Atlantic. Ea merge dealungul coastelor Africei, prelungindu-se prin oceanul Indian, în direcția Singapurului și a Australiei. Trecerea prin Mediterana formează o scurtare de drum destul de plăcută, dar nu esențială pentru menținerea comunicațiilor mondiale ale imperiului. Amiralii, cari preferă blânda Mediterană, se împotrivesc zadarnic. Marea Britanie

(Continuare în pag. 2-a)

Franța protestează energic la Berlin

Presa germană acuză Franța că trimete voluntari în Spania

Paris, 23 (Rador). — Agenția „Havas" transmite:

„Le Temps" subliniază în „Buletinul zilei" că „în momentul chiar în care se fac sforțări pentru a se ajunge la o soluție satisfăcătoare în comitetul dela Londra, o campanie de presă se deslănțuiește în Germania împotriva Franței, care este acuzată în termeni deosebit de vii că violează acordul de neintervenție".

Ziarul amintește informația publicată de agenția oficială germană, anunțând trimiterea în Spania a unor voluntari recrutați în rândurile legiunii străine francceze și pretinsele preciziuni date în această privință de „Voelkischer Beobachter". Insfârșit adaogă:

„Toate acestea constituiesc o grosolană manevră de a se încerca să se înșele opinia publică internațională asupra atitudinei Franței și a se arunca asupra ei răspunderea care revine altora decât nouă. La originea acestei afaceri nu este nici măcar aparența unui pretext, care să poată da loc la o eroare de interpretare săvârșită cu bună credință. Nu-i nimic altceva decât o invenție răuvoitoare în aceste „destăituri" calculate cu sânge rece și care ar putea fi cu mare greutate justificate printr'un început de probă sau printr'o mărturie vrednică de a fi dată în vileag".

„Din nenorocire — continuă „Le Temps" — nu este pentru prima dată când se pornește astfel, de cealaltă parte a Rinului, o ofensivă de acest fel, plecându-se dela un pretins fapt inventat pe deantregul. Vrem să credem că este vorba de întreprinderea unor elemente fără răspundere oficială, dar e necesar să se atragă atenția guvernului german asupra unor procedee susceptibile de a compromite bunele relații dintre Franța și Germania, de a induce în eroare opinia publică și de a îngreuia și mai mult realizarea oricărei politici sincere de cooperație.

Ziarul spune apoi că Franța a dat dovadă de atașament la politica de neintervenție și de sinceritate în dorința sa de înțelegere și pace. Orice manevră nu ar putea deplasa răspunderile. „Oricare ar fi dorința germanilor de a înlesni jocul italian, încercând să creieze o diversiune în dauna Franței, vrem să credem că dirigiutorii Reichului își dau seama de primejdia pe care o prezintă asemenea campanii de presă pentru cauza păcii și a bunelor relații dintre popoare, în favoarea cărora cancelarul Hitler a ridicat în mai multe rânduri glasul".

Protestul ambasadorului francez la ministerul de externe german

Berlin, 23 (Rador). — Agenția Havas anunță: D. Andre François Poncet, ambasadorul Franței, s'a prezentat, azi spre seară, la ministerul de afaceri străine al Reichului, protestând, energic, în numele guvernului francez contra „afirmațiilor mincinoase" făcute de presa germană, în ce privește „pretinsa trimitere a unui contingent din legiunea străină franceză în Spania". Ambasadorul francez și-a exprimat pe de altă parte uimirea că „asemenea minciuni au putut continua după desmințirea oficială și categorică dată de guvernul francez".

Presa germană persistă în afirmațiile sale

Berlin, 23 (Rador). — *Agenția Havas transmite:*

In articolul de fond pe care îl publică azi, oficiosul „Voelkischer Beobachter" nu numai că nu ține seama de desmințirea categorică dată de guvernul francez cu privire la pretinsa intenție ce i s'a atribuit, de a trimite în Spania guvernamentală un detașament din legiunea străină, dar repetă această afirmație, pe care o argumentează cu noi amănunte. Ziarul pretinde că Franța, ar avea intenții agresive cu privire la Maroc.

„Berliner Tageblatt" *publică informația dată de agenția telegrafică oficială cu privire la desmințirea franceză, punându-i următorul titlu: „Franța contestă faptele, totuși trimiterea legiunii străine este dovedită".*

Vapor grec scufundat

Pireu, 23 (Telor). — *O radiogramă sosită în portul Pireu anunță, că vaporul de marfă „Elliniki Demokratia", sub pavilion grec, s'a scufundat din cauze încă necunoscute, pe când se afla în drum dela Creta spre Beiruth. Trei marinari s'au înecat, restul echipajului a putut fi salvat.*

DUPĂ 20 DE ANI

Bătălia dela Mărăști

Pe bază de documente

de general NIC. SC. NEGREANU

Se împlinesc azi 20 de ani decând, în vara anului 1917, pe frontul Moldovei armatele române, refăcute materialmente și moralmente, trebuiau să reia ofensiva generală între Carpați și Dunăre, spre a răsturna forțele cotropitoare dușmane și a le gonì depe teritoriul nostru național.

„Comandantul de căpetenie al forțelor ruso-române, depe frontul român, era Regele Ferdinand, care a avut pe generalul Sakharoff și ulterior (Mai 1917) pe generalul Tscherbatcef, ca ajutor al augustului-comandant de căpetenie, și care comanda și armatele ruse din Moldova și Basarabia. Armatele române erau conduse prin M. C. G. român". (p., 14, „Bătălia dela Mărăști", de col. Nic. Sc. Stoenescu).

Armatele române desfășoară acțiuni de război importante care se deslănțue cu rezultate favorabile, dând naștere la bătăliile de la Mărăști, Mărășești și Oituz. Aceste trei mari bătălii, constituind acelaș sistem „alcătuesc un tot general din operațiunile ofensive proectate de armatele române, în 1917, care trebuiau să ducă la asvârlirea dușmanilor peste granițe, punerea lor în retragere silită și înaintarea noastră și a aliaților noștri spre Budapesta.

EVOLUȚIA PLANULUI BATALIEI

„Bătălia dela Mărăști este una din acele bătălii în care acțiunea comandantului armatei a fost din cele mai fecunde. S'ar putea spune că acea bătălie este reflexul întregei personalități a comandantului său, ce se manifestă printr'o pregătire a bătăliei din cele mai minuțioase — concepțiune și control — și printr'o conducere animatoare care — asemenea unui fluid miraculos — a străbătut întreaga ființă a armatei a II-a". (Pag. 6, op. cit.).

Planul de operațiuni al acestei bătălii a evoluat din momentul concepțiunii ideii reluării ofensivei pe frontul Moldovei și până la epoca începerii executării și în chiar timpul executării operațiunilor românești. Incă dela 13 Aprilie comandantul armatei II, generalul Averescu adresează comandantului de căpetenie un raport (nr. 4746/1917), de chipul cum să fie înțeleasă ofensiva, care trebue să fie *energică;* apoi, acelaș general înaintează un memoriu către M. C. G., în care arată felul cum să fie executată operațiunea de înaintare a armatei II-a, care ar trebui dusă până la stăpânirea văei Putna. La 1 Iunie, M. C. G. român trimete, armatelor, instrucțiuni operative (nr. 29/1917), din care reiese că „operațiunile ofensive vor fi reluate pe întregul front român", având drept scop „completa imobilizare a tutulor forțelor inamice și distrugerea forțelor inamice care operează pe frontul Focșani-Nămăloasa"; iar în ce privește armata II-a „va trebui să înainteze până la valea Putnei"; apoi „în scopul de a acoperi și înlesni operațiunile aripei drepte a armatei IV-a, armata II-a va trebui să atace viguros și să pună stăpânire, repede, pe D. Momâia, cota 632" și „în raport cu mersul operațiunilor armatei IX-a, armata II-a va trebui să păstreze necontenit legătura cu stânga acelei armate".

La 12 Iunie, s'a ținut, la Iași, un consiliu de război, sub președinția Regelui Ferdinand, spre a discuta planul acțiunei ofensive, stabilit prin instrucțiunile operative (nr. 29) ale M. C. G., care urma să fie pus în execuțiune prin una din cele două concepțiuni, fie prin acțiunea în câmpie, fie prin acțiunea în partea muntoasă a teatrului de operațiuni.

M. C. G. român trimete, armatelor, noui instrucțiuni operative (nr. 31/24.VI.1917).

Acțiunea pregătită și întreprinsă de armata II-a a dus la bătălia dela Mărăști, care s'a dat în jurul localității cu acelaș nume între 24 Iulie și 2 August 1917.

Pentru executarea acestei acțiuni, comandantul armatei II-a a întocmit un proect de operațiuni (nr. 1487/21.VI.1917); iar, în urmă, dă un ordin de operațiuni (nr. 1638/3.VII.1917) pentru înaintarea armatei române spre valea Putnei.

SITUAȚIA FORȚELOR BELIGERANȚILOR

In fața armatei a II-a română se găseau *trupe inamice* din gru-

(Continuare în pag. 2-a)

Dreptul în serviciul politicii

Discursul in extenso rostit de d. Titulescu, la universitatea „Komensky" din Bratislava

II

Aceasta e misiunea dv. care servește în același timp Națiunea, Statul și Umanitatea".

Astfel a vorbit președintele Beneș.

Să-mi fie îngăduit să mă desbrac un moment de calitatea mea de om politic și să răspund, ca jurist, la apelul președintelui dv.:

Noi, juriștii, suntem gata să ajutăm pe oamenii politici, dar trebuie ca și oamenii politici să ne ajute.

Sarcina noastră este de a exprima în formule clare, exigențele pe care viața socială ni le desvăluie la fiecare clipă. Rolul legislatorului e de a confirma sub formă de lege, ceeace noi, juriștii, am constatat că a devenit de mai multă vreme, în ochii colectivității, regula care conduce, regula care e urmată, pentru **că justiția** și interesul o **comandă.**

Dar ce putem **noi,** noi juriștii, contra faptului că oamenii politici, odată ce legea a fost pusă în vigoare, o înlătură la un moment dat?

Pentru noi, juriștii, dreptul nu e comparabil cu o ființă vie. El nu poate fi doborît prin loviturile ce i se dau. Ceva mai mult, dreptul reese și mai scânteetor, în urma atacurilor cari au încercat să-l distrugă.

Pentru noi, juriștii, dreptul e nepieritor, până ce abrogația legală i-a proclamat moartea. Pentru noi, juriștii, spre a ieși din haosul ideologic, trebue înainte de toate, să ne ținem de stricta aplicație a legii existente, trebue să trecem dela un stadiu de drept la alt stadiu de drept, nu trebue ca dezordinea să se strecoare între două stadii de drept, căci altfel haosul ideologic devine un labirint a cărui ieșire nu ne-o poate arăta nici chiar firul Arianei.

Pentru noi, juriștii, în sfârșit, nu e un motiv să schimbăm Biblia, pentru că oamenii sunt păcătoși.

Și dați-mi voie acuma să reiau calitatea mea de om politic, spre a mă întreba, cu toată autoritatea dorită: ce-am făcut noi, noi oamenii politici, cu dreptul internațional pe care marele război ni l-a lăsat moștenire? Căci în fond, dacă marele război n'ar fi ajuns la un cod internațional, care leagă toate statele cu o forță obligatorie, el s'ar reduce la o serie de orori, fără nici o justificare.

Care e acest drept? De ce a fost creat?

Inainte de război, lumea era împărțită în zone supuse regimului suveranității naționale inflexibile. Aceste suveranități reglementau ele înseși, în virtutea propriei lor rațiuni de a fi, dificultățile care se prezentau. Și dacă în timpul acestei reglementări, două suveranități se ciocneau, dreptul la război era măsura supremă pentru a rezolva conflctul. Și cum dreptul n'avea totdeauna în sprijinul său forța, în ultima analiză, o chestie de forță materială rezolva conflictele între națiuni.

Milioane de oameni au trebuit să moară, pentru ca acest sistem să facă loc domniei legii.

Războiul nu e definitiv exclus, dar națiunile se angajau:

a) Să nu-și mai facă dreptate ele înseși, ci să-și supuie toate litigiile spre examinare Consiliului Societății Națiunilor sau arbitrajului.

b) Să-și dea un ajutor reciproc în contra acelora cari ar viola acest angajament și cari ar voi să-și facă dreptate singuri.

c) Să creeze organisme permanente funcționând regulat, pentru a pune aceste principii în practică.

Suveranitatea națiunilor continua să existe, dar era grevată de o servitudine internațională în favoarea păcii, până într'atâta încât dreptul interior a putut fi definit ca fiind totalul lacunelor dreptului internațional.

Aceste reguli au fost codificate.

La început, am încercat să aplicăm cu sinceritate acest Cod internațional care e Pactul Societății Națiunilor.

Dar încă din 1921, atavismul a încercat să facă suveranitatea națională să-și recapete prioritatea asupra Cărții Internaționale pe care și-a dat-o omenirea. Acesta e cazul faimoaselor amendamente care slăbeau art. 16 al pactului, dar care, din fericire pentru organizația viitoare a păcii, n'a intrat niciodată în vigoare.

Apoi idealul internațional se fortifică și ajunse la apogeu în 1924, cu prilejul adoptării Protocolului.

Dar nici Protocolul din 1924, nici amendamentele din 1921 nu fură adoptate.

Pasul înapoi din 1921, ca și pasul înainte din 1924, constituie oscilări ale vieții, care lasă legea internațională, în momentul de față, în punctul unde se găsea în momentul nașterii sale.

Apoi, izbucniră războaie, desconsiderându-se Pactul Soc. Națiunilor.

Apoi, se făcură repudieri unilaterale ale legilor existente, contrar legii internaționale și uzurilor sale, fără ca să se fi luat sancțiuni. Vinovatul, pentru mine, nu e atât statul care violează legea internațională, căci, mai întâi, acel stat a procedat cu sinceritate, și apoi, în momentul în care a făcut-o, a luat asupra-și riscuri serioase care puteau să se transforme în catastrofă. Singură certitudinea unei impunități, căpătată în cursul primei experiențe, explică recidivele.

Vinovate sunt pentru mine, națiunile pe care Curtea Internațională le obliga să acționeze, care n'au făcut-o, și care prin pasivitatea lor, au creiat sentimentul de impunitate, rărind domniei legii internaționale puterea sa efectivă.

Și, fapt dureros, fapt grav de înregistrat, pe când numărul statelor cari au violat Pactul prin acțiunea lor, e foarte redus, numărul statelor care au opus violării Pactului inacțiunea lor, se confund cu omenirea. Mă voi ocupa numai de acestea din urmă, căci sunt singurele care interesează, deoarece limbajul pe care îl țin e un limbaj de drept, ceeace face purtarea lor, încă și mai inexplicabilă.

Am fost totdeauna sincer.

Nu în acest moment solemn îmi voi pleca sinceritatea mea obișnuită de gândire și de acțiune, în fața rațiunilor protocolare care, cu prețul de a ascunde adevărul, sunt lipsite de rațiunea de a fi.

Voi pune deci, în realitate, și foarte precis, o întrebare: **Vrea cineva să se dizolve Societatea Națiunilor?**

(Va urma)

x x x